

***Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Policajný zbor,
Hasičský a záchranný zbor***

Informácia

o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v rezorte Ministerstva vnútra Slovenskej republiky v roku 2018

1. Úvod

Informácia o hodnotení stavu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“) príslušníkov a zamestnancov v rezorte Ministerstva vnútra SR (ďalej len „MV SR“) za rok 2018 bude súčasťou Správy o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce za rok 2018, ktorú predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „SR“) na rokovanie vlády SR v súlade s úlohou B.4. uznesenia vlády SR č. 475 z 11. júna 2003 a bodu B.2. uznesenia vlády SR č. 624 z 9. septembra 2009.

Hodnotenie stavu BOZP a pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania (ďalej len „CHzP“) a iných poškodení zdravia pri vykonávaní služobných činností príslušníkov Policajného zboru (ďalej len „PZ“), príslušníkov Hasičského a záchranného zboru (ďalej len „HaZZ“) a príslušníkov Horskej záchrannej služby (ďalej len „HZS“), zamestnancov vykonávajúcich štátnu službu alebo súvisiacu s vykonávaním štátnej služby, zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme alebo súvisiacu s vykonávaním práce vo verejnom záujme a zamestnancov v pracovnom pomere podľa Zákonníka práce (ďalej len „zamestnanec“) je obsahovo zamerané na zisťovanie kvalitatívnych a kvantitatívnych ukazovateľov riadenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (ďalej len „BOZP“) v podmienkach MV SR.

Hodnotenie tohto stavu má funkciu poznávaciu (základnú), motivačnú, funkciu spätnej väzby, informačnú a funkciu tvorby sociálnej klímy v útvaroch a na pracoviskách MV SR. Keďže sa dotýka všetkých aktivít MV SR, je nevyhnutné využiť a zosúladiť získané poznatky s celkovým systémom riadenia.

2. Orgán dozoru

Inšpekciu práce nad dodržiavaním povinností v oblasti BOZP v útvaroch MV SR vykonáva vlastný útvar – inšpektorát práce MV SR s celoštátnou pôsobnosťou v súlade s § 138 zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru (ďalej len PZ“), Slovenskej informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže SR (ZVaJS SR) a Železničnej polície v znení neskorších predpisov a § 2 ods. 4 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 125/2006 Z. z.“) inšpektormi práce, ktorí sa zameriavali na dodržiavanie príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych a ostatných predpisov upravujúcich BOZP. Inšpekciu práce ministerstva personálne zabezpečujú hlavný inšpektor práce a štyria inšpektori práce.

Výkon inšpekcie práce je založený najmä na konfrontácii bezpečnostnotechnického stavu objektov a pracovísk, pracovných prostriedkov, pracovného prostredia, služobných a pracovných činností s požiadavkami vyplývajúcich z platných všeobecne záväzných

právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP. Takto zdanlivo jednoducho formulovaný predpoklad však obsahuje sústavu zložitých vzťahov a postupov, ktorých vhodné uplatnenie sa odzrkadľuje v kvalite výkonu inšpekcie práce s následným vplyvom na kvalitu bezpečnostných charakteristík práce príslušníkov a zamestnancov.

Inšpekciu práce MV SR je možné charakterizovať ako činnosť štátneho orgánu, ktorá je jednou z významných foriem aktívnej spoluúčasti štátu na tvorbe štátnej politiky práce. Jej ciele vychádzajú zo základného poslania inšpekcie práce, ktorým je prostredníctvom účinného regulačného, kontrolného a poradenského pôsobenia presadzovať aktuálne potreby ochrany príslušníkov a zamestnancov pri práci. Inšpekcia práce je odvodená od funkcie štátu tvoriť, uskutočňovať a prehodnocovať štátnu politiku práce, v rámci ktorej štát vytvára komplexný funkčný systém pre zabezpečenie ústavných práv účastníkov služobného a pracovného procesu.

3. Ciele a priority dozorného orgánu v roku 2018

Prostredníctvom inšpektorátu práce MV SR v oblasti BOZP sa presadzuje funkcia štátnej politiky, ktorá je verejným (celospoločenským) záujmom.

Môžeme ju deklarovať ako

- a) vyžadovanie plnenia povinností vyplývajúcich z ustanovení všeobecne záväzných právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP od zodpovedných nadriadených a vedúcich zamestnancov MV SR, ktoré sú založené najmä na zisťovaní, posúdení a hodnotení úrovne bezpečnostných ukazovateľov daného systému riadenia BOZP,
- b) uplatňovanie účinných foriem prevencie proti vyskytujúcim sa negatívnym faktorom práce pôsobiacich na zdravie príslušníkov a zamestnancov,
- c) uplatňovanie oprávnených záujmov MV SR ako zamestnávateľa, ale aj príslušníkov a zamestnancov,
- d) poradenstvo a poskytovanie informácií, námetov a odporúčaní zodpovedným funkcionárom, vedúcim zamestnancom, príslušníkom a zamestnancom,
- e) účinné presadzovanie, resp. vynucovanie plnenia bezpečnostných požiadaviek v nevyhnutných prípadoch,
- f) pozitívne ovplyvňovanie a stimulovanie zodpovedných funkcionárov, vedúcich zamestnancov, príslušníkov a zamestnancov.

Strategickým cieľom inšpektorátu práce MV SR je prispieť k realizácii primárneho záujmu štátu, ktorým je zabezpečenie rovnováhy medzi ekonomickými záujmami štátu na jednej strane a zdravím príslušníkov a zamestnancov, pracovnou schopnosťou a ochranou ich práce na strane druhej.

Rámcovými cieľmi inšpektorátu práce je prispievať svojou inšpekčnou činnosťou k

- a) vytváraniu bezpečného a zdraviu neškodného pracovného prostredia, ktoré minimalizuje možnosť ohrozenia fyzickej a psychickej integrity príslušníka a zamestnanca,
- b) všestrannému skvalitňovaniu služobných a pracovných podmienok,
- c) rešpektovaniu požiadaviek sociálnych aspektov štátnej služby a práce,
- d) zmene a pozitívnemu vývoju kultúry BOZP ako nevyhnutnej podmienky kultúry štátnej služby a práce,

- e) rozširovaní informovanosti a prehľbovaní vedomostí zodpovedných funkcionárov, vedúcich zamestnancov, príslušníkov a zamestnancov smerujúcich k obmedzovaniu výskytu služobných a pracovných rizík a tým ku zvýšeniu úrovne BOZP.

Účelom je najmä zabezpečiť aktívne pôsobenie inšpektorátu práce MV SR a zlepšenie celkového prístupu všetkých zainteresovaných osôb (zodpovedných funkcionárov, vedúcich zamestnancov, príslušníkov a zamestnancov) pri vytváraní optimálnych podmienok na výkon štátnej služby a práce, vrátane zvyšovania kultúry štátnej služby a práce.

Paralelným cieľom je zníženie strát (škôd) v dôsledku služobných úrazov, pracovných úrazov (ďalej len „PÚ“), CHzP alebo iných poškodení zdravia z práce a zníženie škôd spôsobených prerušením práce pri poruchách technických zariadení (ďalej len „TZ“).

Uvedené ciele sledujú zámer všestranne skvalitňovať ochranu príslušníka a zamestnanca v jeho služobnej alebo pracovnej pozícii a to prostredníctvom presadzovania obligatórnych opatrení a aplikáciou vhodných progresívnych metód dozoru. Neustále zlepšovanie BOZP je základným princípom nového prístupu, reprezentovaného Európskou úniou v rámcovej smernici č. 89/391/EHS „o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci“ v nadväznosti na plnenie úloh Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2016 až 2020 a programu jej realizácie (ďalej len „Stratégia BOZP v SR“).

4. Prehľad kontrolovaných subjektov

Výkon inšpekcie práce MV SR v roku 2018 bol zameraný predovšetkým na dozor BOZP v objektoch a pracoviskách okresných úradov v sídle kraja s dôrazom na bezpečnosť klientov pri vybavovaní agendy verejnej správy. Inšpekcia práce sa riadila plánom inšpekčnej činnosti na rok 2018. Výsledky (zistené nedostatky z protokolov) sú metodickým vzorom pre výkon činnosti bezpečnostnotechnickej služby (ďalej len „BTS“) MV SR.

5. Zistenia dozorného orgánu v kontrolovaných subjektoch

V roku 2018 inšpektorát práce MV SR zrealizoval 431 inšpekčných výkonov. V kontrolovaných objektoch, útvaroch a zariadeniach bolo zistených 109 porušení dodržiavania právnych a ostatných predpisov na zaistenie BOZP.

Opätovne najčastejšími nedostatkami zistenými inšpektorátom MV SR v roku 2018 boli:

- a) chýbajúca základná technická dokumentácia od výrobcu vyhradených TZ (ďalej len „VTZ“) plynových a tlakových, ktorá ustanovuje základné požiadavky na zaistenie BOZP,
- b) chýbajúca technická dokumentácia existujúceho stavu elektrickej inštalácie, nevyhovujúci, v niektorých prípadoch nebezpečný, BOZP ohrozujúci stav elektrickej inštalácie, elektrických zariadení a bleskozvodových sústav,
- c) zlý technický stav stavebných objektov a prevádzkových priestorov, ako napr. vonkajších a vnútorných omietok, podláh, výplní otvorov a iných nedostatkov,
- d) nevyhovujúce priestorové a technické zariadenia budov a pracovísk MV SR vzhľadom na počet osôb zdržujúcich sa na pracoviskách,

- e) neodstraňovanie nedostatkov zistených pri odborných prehliadkach a skúškach technických a VTZ a nedostatkov zistených pri vykonávaní previerok pracovísk a zanedbávanie ich preventívnej údržby, vrátane používania spôsobom, ktorý ohrozoval bezpečnosť a ochranu zdravia príslušníkov a zamestnancov.

Súčasne inšpekcia práce MV SR zakázala prevádzku šiestich osobných výťahov z dôvodu ich technického stavu a nevykonania opakovaných úradných skúšok oprávnenou právnickou osobou a jedného pohyblivého regálového zakladača (10 x 10 m) z dôvodu poškodenia manuálnej posuvnej mechaniky, dňom doručenia rozhodnutia.

V rámci stavebných konaní v rezorte MV SR, inšpektori práce a požiarneho dozoru sa zúčastnili 27 kolaudačných konaní, zmien účelu užívania stavieb a predčasného užívania stavieb. Najčastejšie nedostatky, ktoré inšpektori zistili:

1. projektové dokumentácie na účely stavebných konaní nie sú posúdené oprávnenou právnickou osobou (ďalej len „OPO“),
2. konštrukčné dokumentácie vyhradených TZ nie sú posúdené oprávnenou právnickou osobou,
3. stavebníci neohlasujú začatie stavebných prác inšpekcii práce a požiarneho dozoru MV SR v zmysle platnej legislatívy,
4. bezpečnostné označenie na pracoviskách - chýba alebo je poškodené, používa sa označenie, ktoré nie je v súlade s platnou legislatívou,
5. rozvodné skrine elektrickej inštalácie nie sú označené menovitými údajmi (napät'ovej hladiny a frekvencie) a nie sú vybavené jednopólovými schémami,
6. prenosné hasiace prístroje nemajú vykonané kontroly oprávnenou fyzickou osobou na kontrolu požiarnotechnických zariadení,
7. zariadenia na dodávku vody na hasenie požiarov nemajú vykonané kontroly oprávnenou právnickou alebo fyzickou osobou podnikateľom.

Napriek tomu, že sa každoročne vykonávajú na pracoviskách MV SR kontroly a zisťujú sa porušenia všeobecne záväzných právnych a ostatných predpisov v oblasti BOZP, v dôsledku nedostatku finančných prostriedkov sa zistené nedostatky neodstraňujú v zákonných lehotách. V roku 2018 môžeme konštatovať zlepšenie úrovne zaistenia BOZP v objektoch, útvaroch a zariadeniach MV SR oproti predchádzajúcim rokom.

6. Nápravné a sankčné opatrenia dozorného orgánu

V hodnotenom období inšpektorát práce MV SR kontroloval plnenie opatrení navrhnutých vedúcimi kontrolovaných útvarov na základe zistení inšpekčným výkonom. Navrhované nápravné opatrenia na odstránenie nedostatkov mali za cieľ dosiahnuť uplatňovanie zásad prevencie pri vykonávaní opatrení nevyhnutných na zaistenie BOZP a vo výchove a vzdelávaní príslušníkov a zamestnancov MV SR.

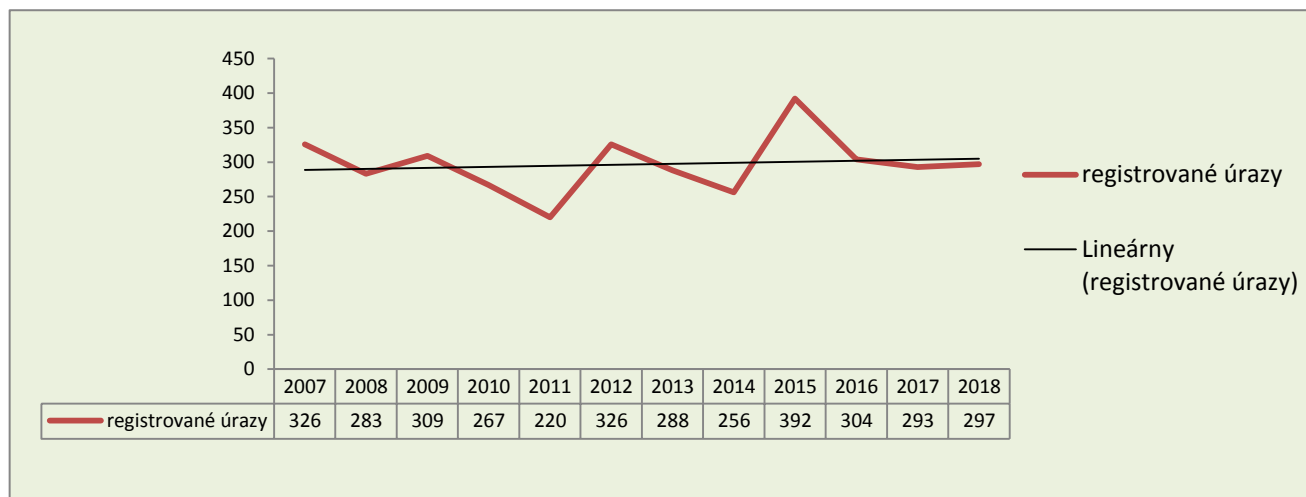
7. Stav a vývoj služobnej a pracovnej úrazovosti

Na pracoviskách útvarov MV SR v roku 2018 došlo k 297 registrovaným služobným a pracovným úrazom (ďalej len „RPÚ“). V hodnotenom roku bol zaznamenaný 1 úraz s ťažkou ujmom na zdraví (ďalej len „ŤUZ“) a jeden smrteľný úraz (ďalej len „SPÚ“). CHZP nebola zaevidovaná.

Aj keď v roku 2018 došlo k miernemu nárastu RPÚ v porovnaní s rokom 2017 (o 4 menej), výrazne sa zlepšila situácia v SPÚ (o 6 menej).

Priložený graf interpretuje lineárny trend vývoja RPÚ za obdobie dvanástich rokov.

Vývoj RPÚ za obdobie rokov 2007 až 2018

8. Spolupráca dozorného orgánu

Z dôvodu zabezpečenia jednotných postupov pri výkone dozoru považujeme za významnú spoluprácu s ozbrojenými zložkami MO SR, MF SR a MS SR.

Na základe úlohy E.5 v Programe realizácie Stratégie BOZP v SR, schválenej uznesením vlády SR č. 468 zo dňa 12. októbra 2016 sa z podnetu sekcie inšpekčnej a vnútornej kontroly FR SR v dňoch 15. a 16. mája 2018 v ich zariadení (v Akadémii finančnej správy, stredisko akadémie finančnej správy stred Donovaly) uskutočnilo pracovné stretnutie orgánov inšpekcie práce ozbrojených bezpečnostných zborov (MO SR, MV SR, MR SR – Finančného riaditeľstva SR (ďalej len „FR SR“), MS SR - ZVaJS, HaZZ MV SR), Národného inšpektorátu práce (ďalej len „NIP“) Košice, Regionálneho úradu verejného zdravotníctva (ďalej len „RÚVZ“) so sídlom v Martine a zástupcu MPSVR SR.

Účelom pracovného stretnutia bola vzájomná výmena informácií súvisiacich s efektívnym výkonom inšpekcie práce a požiarneho dozoru v podmienkach ozbrojených bezpečnostných zborov a iných inštitúcií (napríklad inšpektorátmi práce (ďalej len „IP“), RÚVZ a pod.).

Cieľom pracovného stretnutia – medzirezortnej pracovnej porady bolo zefektívnenie činnosti inšpekcie práce a požiarneho dozoru ozbrojených bezpečnostných zborov.

Program bol zameraný hlavne na:

- „Stratégiu BOZP v SR“ a pripravované legislatívne zmeny,
- problematiku nebezpečných látok, ktoré sú ústrednou témou kampane EU-OSHA na roky 2018 a 2019,

- problematiku výkonu inšpekcie práce a požiarneho dozoru na pracoviskách MV SR, PZ SR, HaZZ SR, MO SR, Ozbrojených síl SR, ZVaJS SR a FS SR,
- pracovná zdravotná služba (ďalej len „PZS“), pracovné prostredie a podrobnosti o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci s ohľadom na výkon inšpekcie práce na pracoviskách ozbrojených bezpečnostných zborov.

9. Hodnotenie stavu ochrany práce v rezorte MV SR

V hodnotenom roku, zlepšenou spoluprácou medzi Inšpektorátom práce a požiarneho dozoru MV SR a Centrom bezpečnostnotechnických činností MV SR sa zjednotilo riadenie a odborné usmerňovanie v oblasti BOZP, čím boli vytvorené predpoklady na komplexnú starostlivosť v rezorte MV SR. Veľmi pozitívne je treba hodnotiť zvýšený záujem inšpektorov práce, bezpečnostných technikov (ďalej len „BT“) a autorizovaných bezpečnostných technikov (ďalej len „ABT“) o vzdelávanie v oblasti BOZP organizované MV SR Centrum účelových zariadení (ďalej len „CÚZ“) a odborným vzdelávaním zabezpečovaným Sekciou krízového riadenia MV SR. Odborné vzdelávanie bolo účinným nástrojom na zvýšenie ich odbornej úrovne, najmä získaním aktuálnych poznatkov o zmenách všeobecne záväzných právnych predpisov a ostatných predpisov a ich aplikácii v podmienkach MV SR.

Poradenská činnosť oboch uvedených organizačných zložiek bola zameraná najmä na základné odborné informácie a rady, ktoré sa týkali najmä všeobecných zásad prevencie BOZP, požiadaviek na pracoviská, TZ, atď.

V roku 2018 došlo k zlepšeniu výchovy a vzdelávania BOZP a z toho plynúce zvýšenie právneho povedomia všetkých nadriadených, vedúcich zamestnancov, príslušníkov a zamestnancov MV SR v oblasti BOZP.

Pri určovaní priorít Stratégie BOZP v SR sa vychádzalo zo znalostí súčasného stavu, trendov vývoja a identifikácie pretrvávajúcich nedostatkov. Štruktúra Stratégie BOZP MV SR na roky 2016 až 2020 a program jej realizácie je vytvorená v nadväznosti na zaistenie štátneho systému BOZP v oblastiach legislatívnej, kontrolnej, vzdelávacej, osvetovej, vedeckovýskumnej a medzinárodnej spolupráce.

Zásadnou úlohou Stratégie BOZP v SR a tým aj úlohou stratégie MV SR je rozvíjať zodpovednosť príslušníkov a zamestnancov za ich vlastnú BOZP.

Cieľom je dosiahnuť taký stav úrovne BOZP, aby sa ochrana života a zdravia príslušníkov stala prirodzenou súčasťou služobného a pracovného procesu a zaradila sa medzi priority denných povinností každého nadriadeného funkcionára a vedúceho zamestnanca MV SR.

Príloha k informácii o stave bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, vývoji pracovnej úrazovosti, chorôb z povolania a iných poškodení zdravia z práce v rezorte Ministerstva vnútra SR za rok 2018

Činnosť dozorného orgánu

Oddelenie Inšpekcie práce a požiarneho dozoru (ďalej len „IP a PD“) MPSVR SR ako orgánu dozoru s celorezortnou pôsobnosťou je organizačne začlenené pod Sekciu krízového riadenia MV SR spolu s BTS službou Centra bezpečnostnotechnických činností, ktoré je výkonnou zložkou BOZP a požiarnej ochrany, čo pôsobí kontraproduktívne. Na základe zvýšených požiadaviek na výkon dozorných aktivít a na zlepšenie činnosti a účinnosti IP a PD je potrebné navýšiť personálne zdroje oddelenia. V budúcnosti je potrebné zvážiť organizačnú zmenu IP a PD v rámci MV SR, prípadne jeho transformáciu na odbor.

Činnosť inšpekcie práce a požiarneho dozoru:

- vykonáva inšpekciu práce a plní úlohy inšpektorátu práce v útvaroch MV SR a v zariadeniach MV SR, v útvaroch PZ, v útvaroch HaZZ a v útvaroch HZS,
- vykonáva požiarneho dozoru na ministerstve v stavbách pre bezpečnosť štátu,
- vykonáva štátnu správu v oblasti požiarneho dozoru a ochrany pred požiarmi v rezorte MV SR,
- kontroluje činnosť zamestnancov BTS centra bezpečnostnotechnických činností ministerstva a podieľa sa na ich odbornej výchove a vzdelávaní v oblasti BOZP a ochrany pred požiarmi,
- podieľa sa na vyšetrovaní príčin vzniku PÚ a služobných úrazov, ktorými bola spôsobená smrť alebo ťažká ujma na zdraví, CHzP a vykonáva ďalšie činnosti podľa osobitného predpisu v spolupráci s ABT,
- navrhuje technické, organizačné a iné opatrenia na zlepšenie zisteného stavu dodržiavania právnych predpisov a nariaďuje odstránenie zistených nedostatkov v určených lehotách zodpovednému vedúcemu,
- uplatňuje záväzným stanoviskom požiadavky BOZP a ochrany pred požiarmi pri povoľovaní a kolaudácii stavieb a ich zmien pre MV SR,
- posudzuje a vydáva odborné stanoviská a prijíma opatrenia v oblasti prevádzky a bezpečnosti TZ na MV SR,
- zisťuje, zhromažďuje, spracováva a odovzdáva informácie v oblasti BOZP príslušnými ústrednými orgánmi štátnej správy,
- navrhuje vedúcim zamestnancom útvarov MV SR technické, organizačné a iné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov v určených lehotách,
- spolupracuje s ostatnými štátnymi inšpekčnými a dozornými orgánmi a zabezpečuje účasť vymenovaných zamestnancov MV SR v medzirezortných komisiách so zameraním na oblasť ochrany práce vrátane medzinárodnej spolupráce,
- poskytuje zamestnancom ministerstva a vedúcim zamestnancom útvarov MV SR poradenstvo v rozsahu základných odborných informácií a podieľa sa na vzdelávaní v oblasti BOZP na MV SR.

Oddelenie inšpekcie práce a požiarneho dozoru je pri výkone svojej činnosti nezávislé a vykonáva ho prostredníctvom inšpektorov.